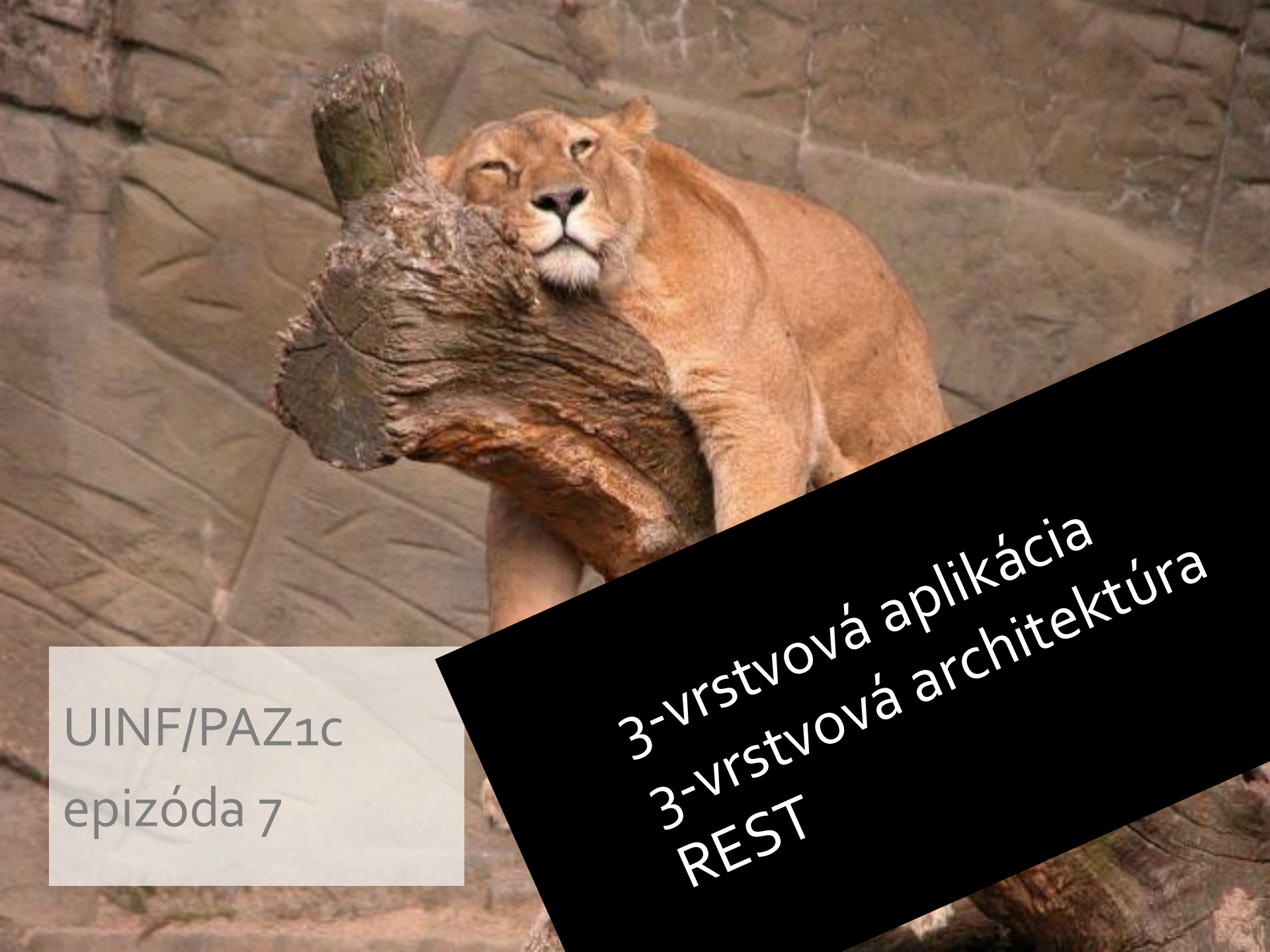

3-vrstvová aplikácia
3-vrstvová architektúra
REST

UINF/PAZ1c
epizóda 7

kde sme?

dvojvrstvová aplikácia

perzistencia

Dvojvrstvová / two-tier aplikácia

Prezentačná vrstva + aplikačná logika

- používateľské rozhranie
- zobrazenie a získavanie informácií od používateľa priamo prepojená s biznis logikou

Databázová vrstva

- úložisko dát
- typicky databáza/súborový systém

- dáta bývajú často na samostatnom stroji

Ako rozpoznať dvojvrstvovú aplikáciu?

- dáta sú uložené v **vzdialenej databáze**, všetko ostatné je v rámci aplikácie
  - „windowsovské účtovníctvo"
- **indikátor:** žonglovanie s dátami v obsluhe GUI
  - v metódach formulára sa zoskupujú/prepočítavajú dáta, ktoré prídu z DAO
- **indikátor:** vývoj alternatívneho UI/UX vyvoláva mdloby

Jednovrstvová aplikácia

- **single-tier** application
- ,,všetko na hromade"
- klasické skripty / úlohy z PAZ1b,...
- aplikácia načíta zo súboru, požuje dáta, vypľuje ich

Užitočné len v prípade jednopoužívateľských jednoúčelových aplikácií

biznis logika

Na koho zakričať „mám otvoriť používateľovi pri tejto čítačke“?

DAO?

Kontrolér?

komplexné algoritmy?

- autorizácia na dverách
- nájdi, ktorí ľudia majú najviac práv
- ....

Kód do obslužnej metódy vo formulári?

- čo ak sa UI zmení / rozšíri / vymení?
- čo ak chceme viacero rozličných UI?

Často používaný prístup, ale vedie k extrémne neprehľadnému kódu.

Kód do metódy DAO?

- čo ak chceme viacero rozličných úložísk?
- čo ak chceme viacero variantov algoritmu?

Vhodný prístup pre jednoduché dvojvrstvové aplikácie, s výhradami.

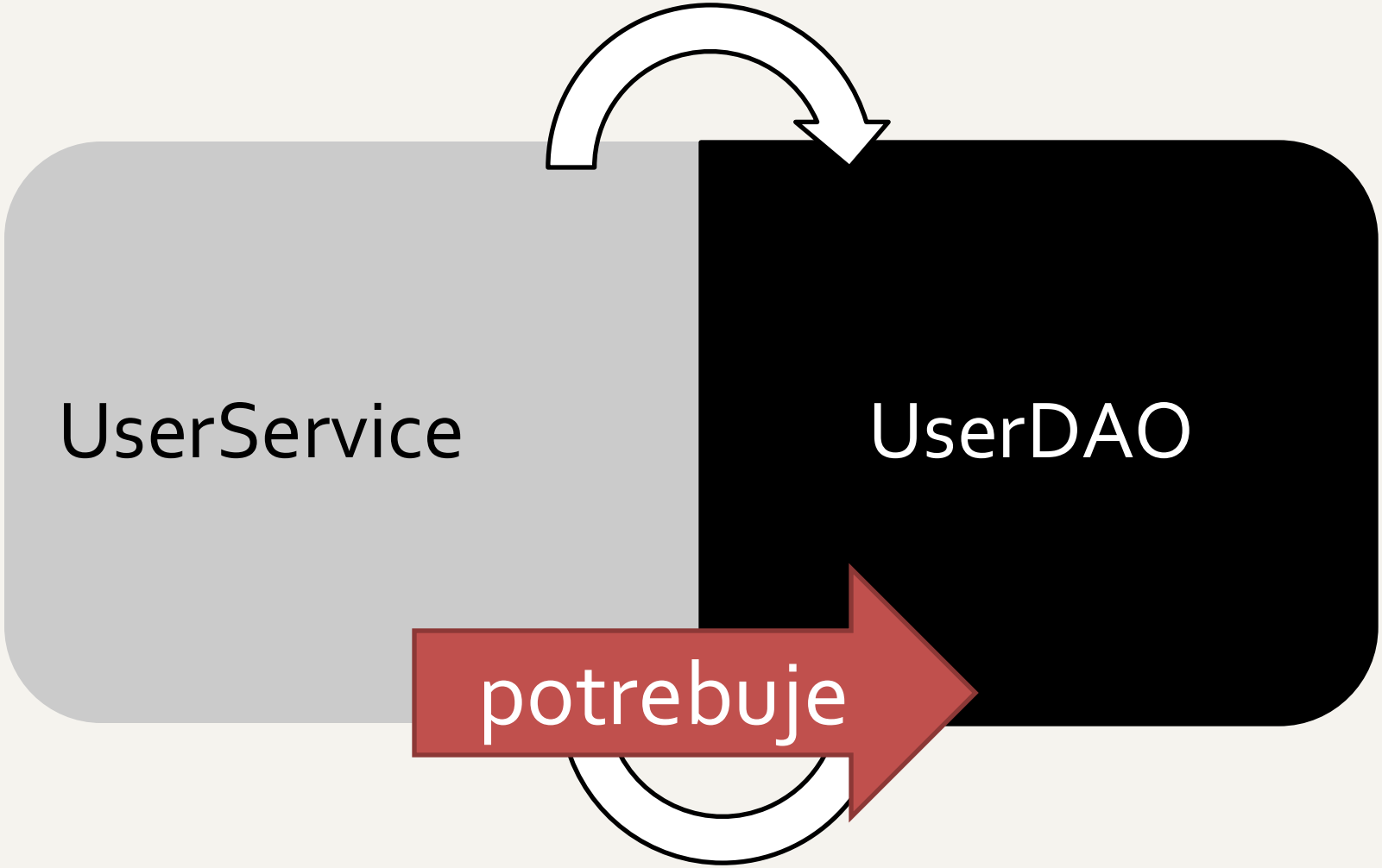

trieda biznis logiky - 3. vrstvy

```
public interface UserService {
  boolean validateAccess(
      String chipId,
      Long chipReaderId
);
}
```

```
public class DefaultUserService
    implements UserService  {
...
  public boolean validateAccess(String chipId,
      CardReader cr) {
    User user =…;
    if (user.active() &&
          user.hasAccess(CardReader cr)) {
        return true;
    }
    return false;
  }
}
```

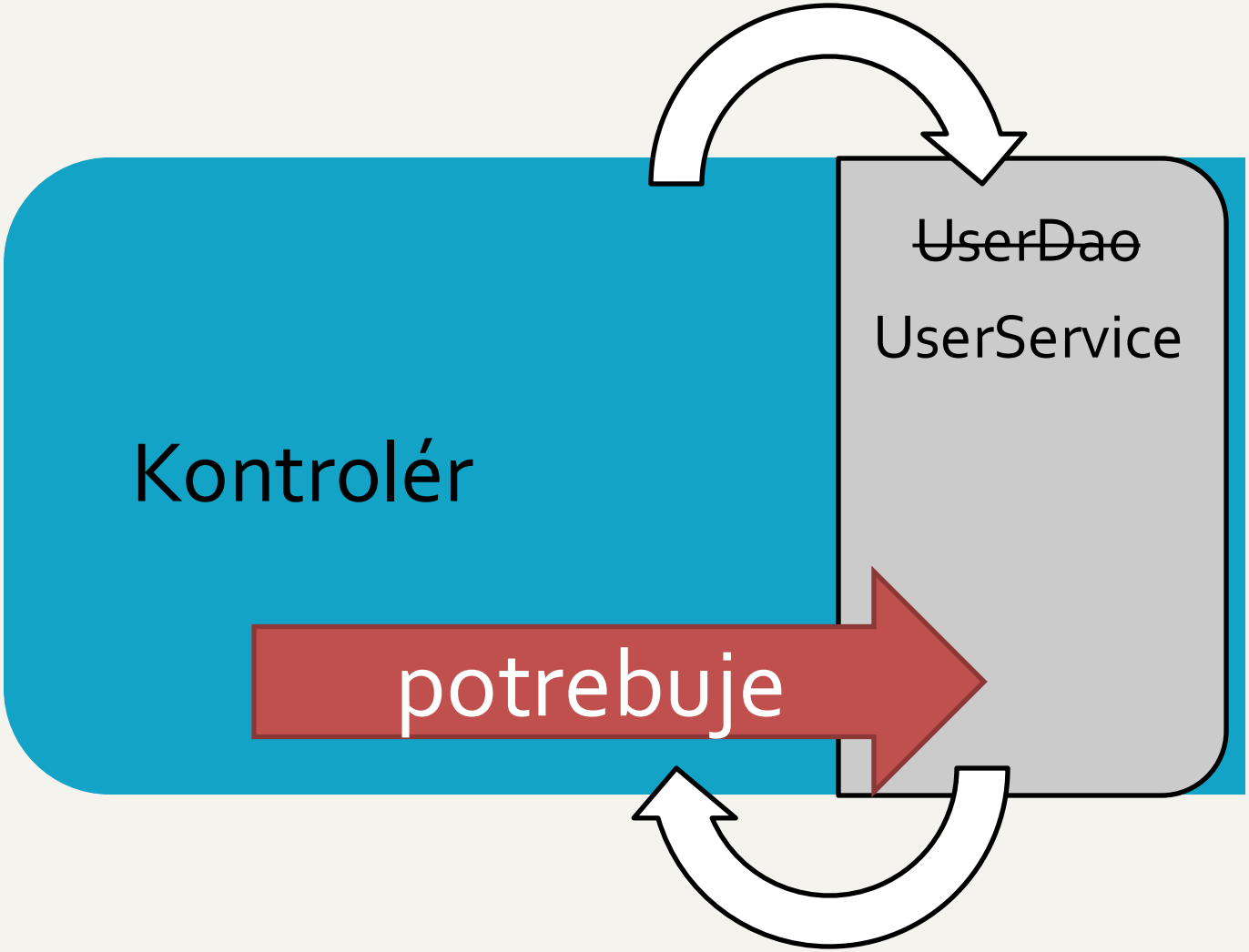
dáta pre službu?

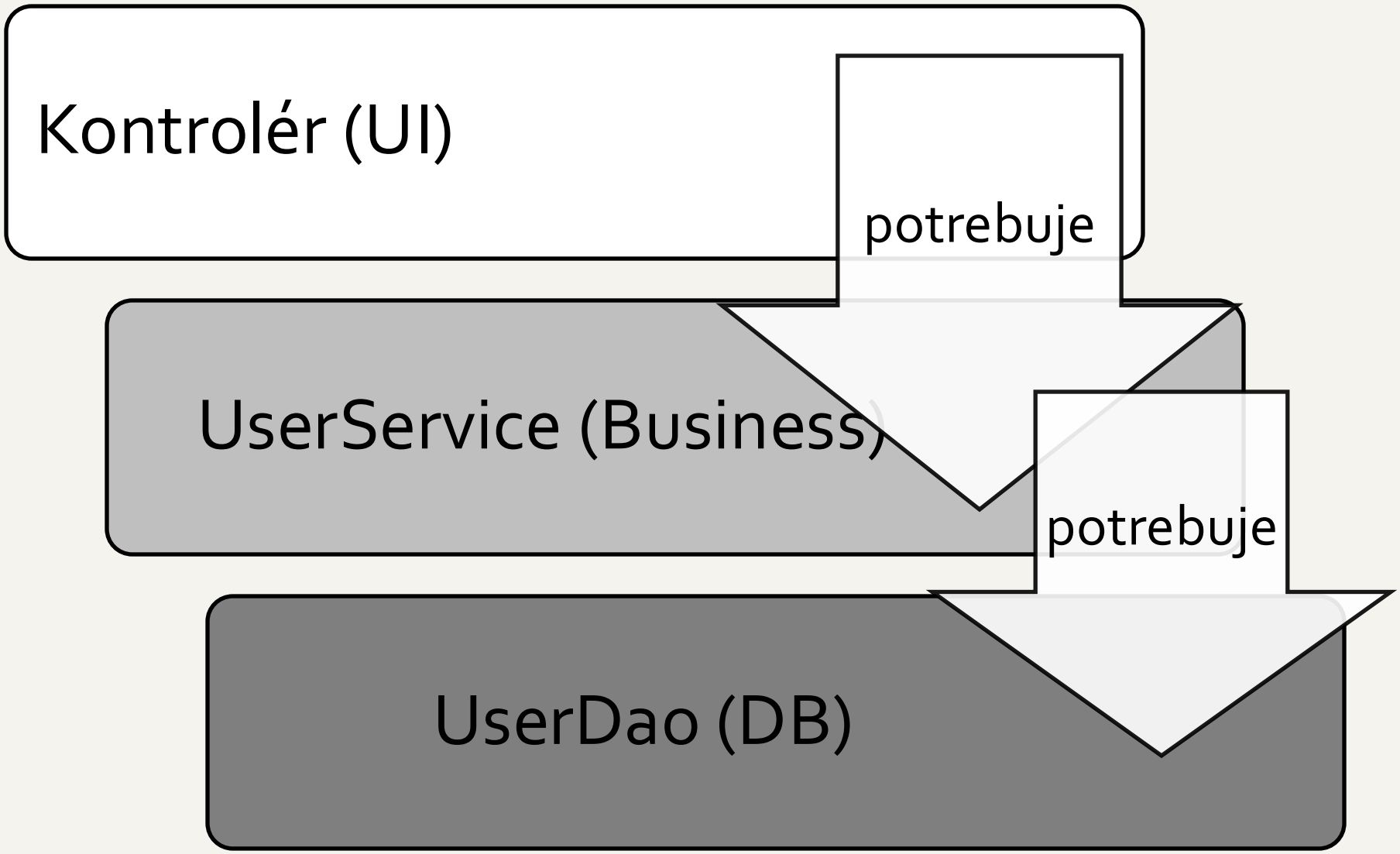

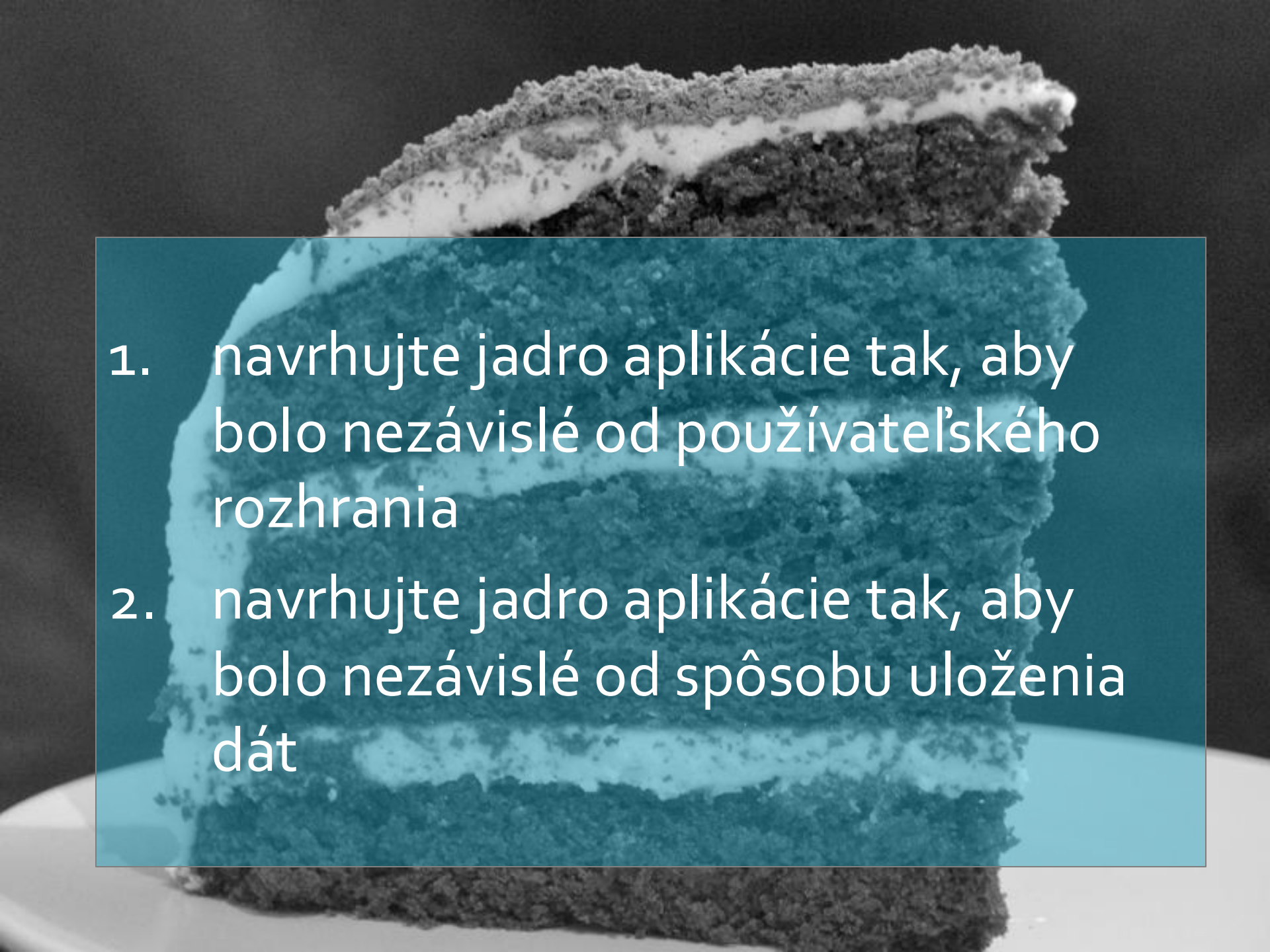
```
public class DefaultUserService
  implements EntranceService {

  private UserDao userDao
    = UserDaoFactory.INSTANCE.getUserDao();

  public boolean validateAccess(String chipId,
      CardReader cr) {
    User user = userDao.getByChipId(chipId);
    /* overíme práva */
  }
}
```


~~UserDao~~
UserService
Kontrolér
potrebuje

Kontrolér (UI)
potrebuje
UserService (Business)
potrebuje
UserDao (DB)

1. navrhujte jadro aplikácie tak, aby bolo nezávislé od používateľského rozhrania
2. navrhujte jadro aplikácie tak, aby bolo nezávislé od spôsobu uloženia dát

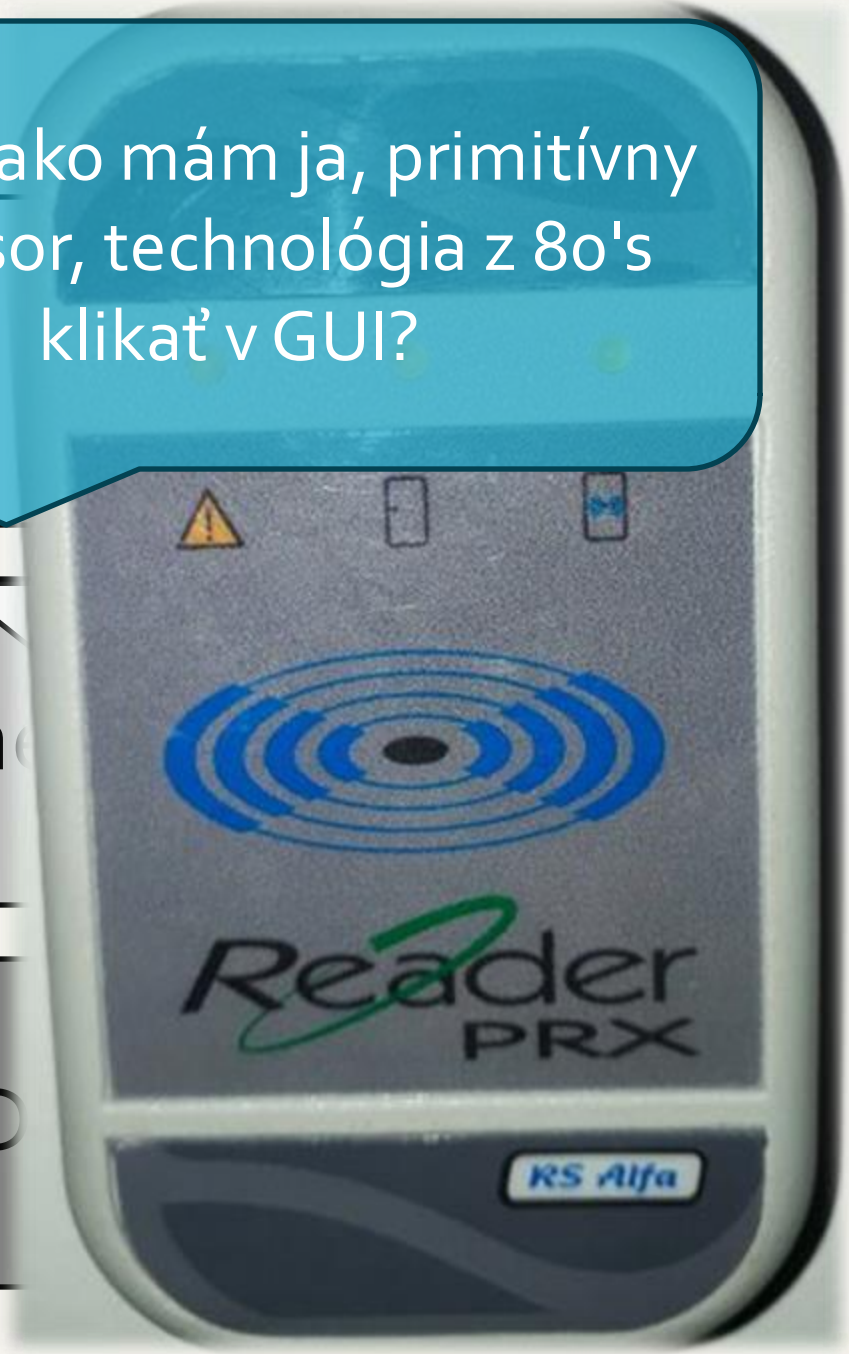

3tier
prezentácia
UI/UX
biznis
príkazy,
rozhodovanie,
spracovanie
perzistencia
uloženie dát

Kontrolér (UI)

Kurník, ako mám ja, primitívny procesor, technológia z 80's klikať v GUI?

UserService (Busin

UserDao (D

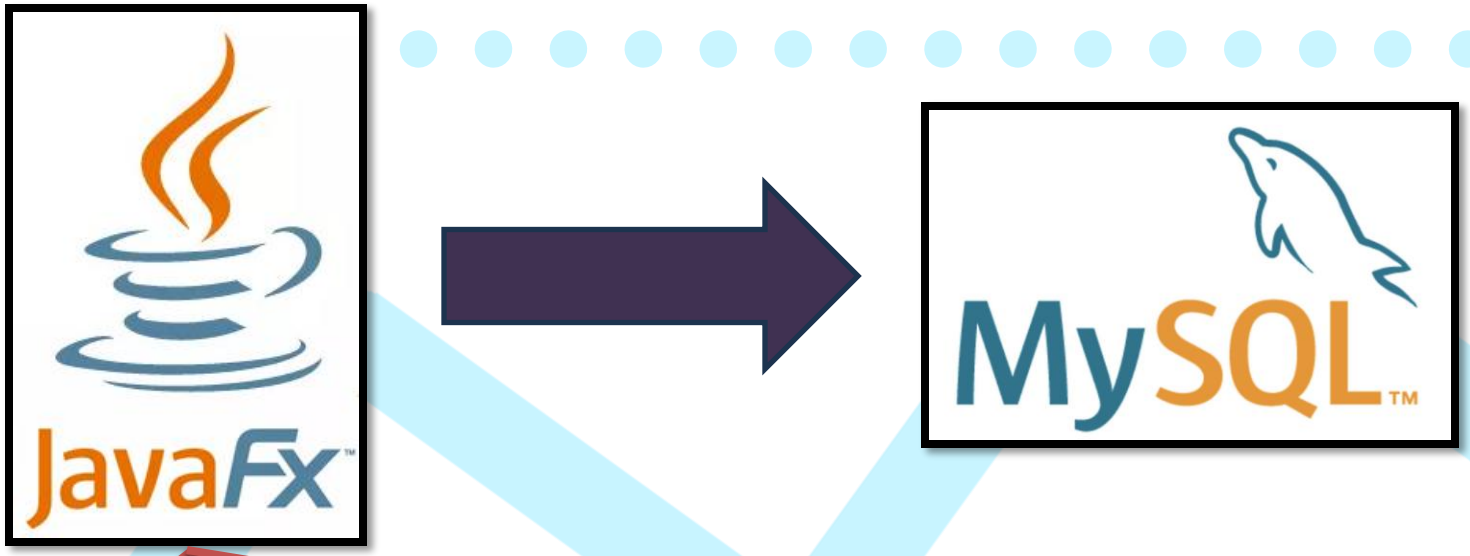

Entrance potrebuje viacero UI

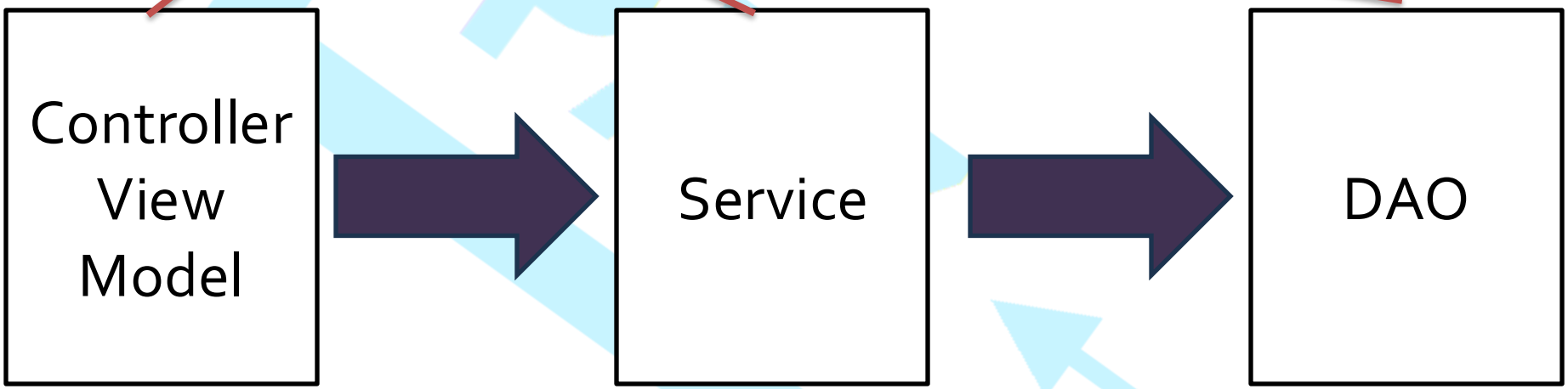
- GUI pre ľudských používateľov systému Entrance
- Nejaké iné "rozhranie" pre fyzické čítačky na dverách

Potrebujeme centrálnu DB na serveri

2-vrstvová architektúra

3-vrstvová appka

2-vrstvová ~~appka~~ architektúra

- Appka sa priamo pripája k DB
  - Úložisko (u nás MySQL)
  - Užívateľské rozhranie (u nás JavaFX) s DAO a Service triedami

GUI (frontend)

2-vrstvová ~~appka~~ architektúra

- Appka sa priamo pripája k DB
- Použiteľný prístup pre
  - server-side web UI
  - jednopoužívateľské desktop/mobilné appky (nemáme entitu user, alebo iba jedného usera v celej tabuľke) - každý užívateľ má vlastnú inštanciu DB
- Ťažko portovateľné (web UI, mobily, ...)

2-vrstvová ~~appka~~ architektúra

- Nevhodný zastaralý prístup pre viac-používateľské appky
  - Užívateľ sa musí registrovať/prihlásiť
- Ťažko portovateľné (web UI, mobily, ...)
- Obrovský risk uniknutia prístupu k DB
  - Nikdy neverte kódu (ani vlastnému), ktorý beží na stroji klienta
  - Hackeri vedia ľahko pripojiť debugger k bežiacemu procesu a čítať aj meniť premenné

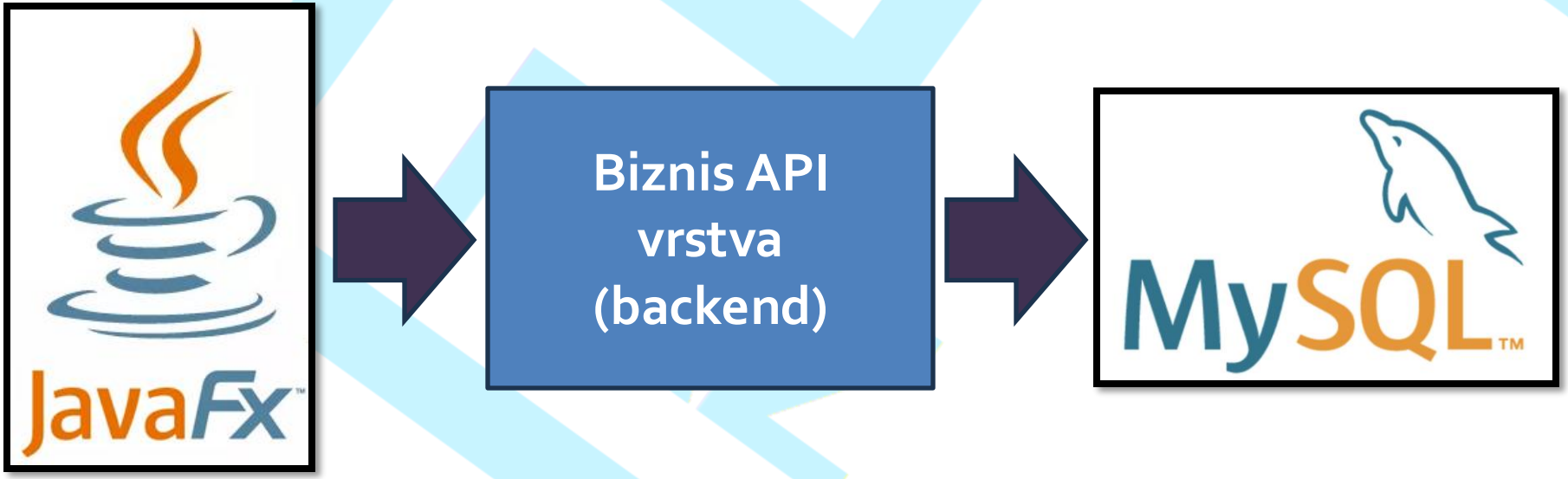
webová appka

Znaky web appky

- Centrálna DB spoločná pre vš. užívateľov
- Aktivity užívateľov sa navzájom ovplyvňujú
  - Napr. objednávkový systém, eshop, internet banking, soc. siete, marketplace, **prístupový systém**,
- ...

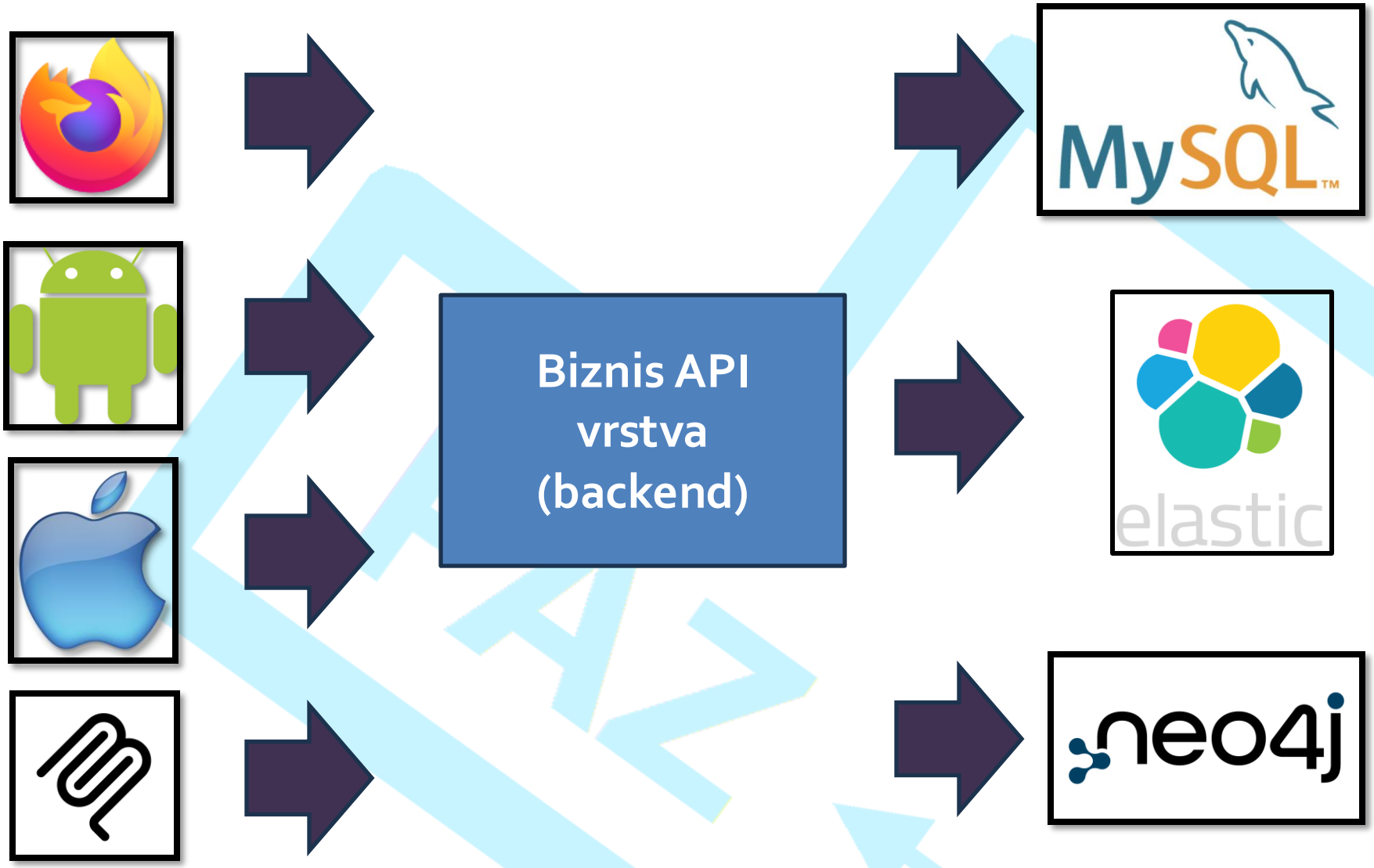
Moderná 3-vrstvová ~~appka~~ architektúra (2005)

- Moderná appka sa skladá z aspoň 3 programov
  - Úložisko (u nás MySQL)
  - Užívateľské rozhranie (u nás JavaFX)
  - Biznis API – prepojenie UI a DB

GUI (frontend)

Moderná 3-vrstvová ~~appka~~ architektúra (2026)

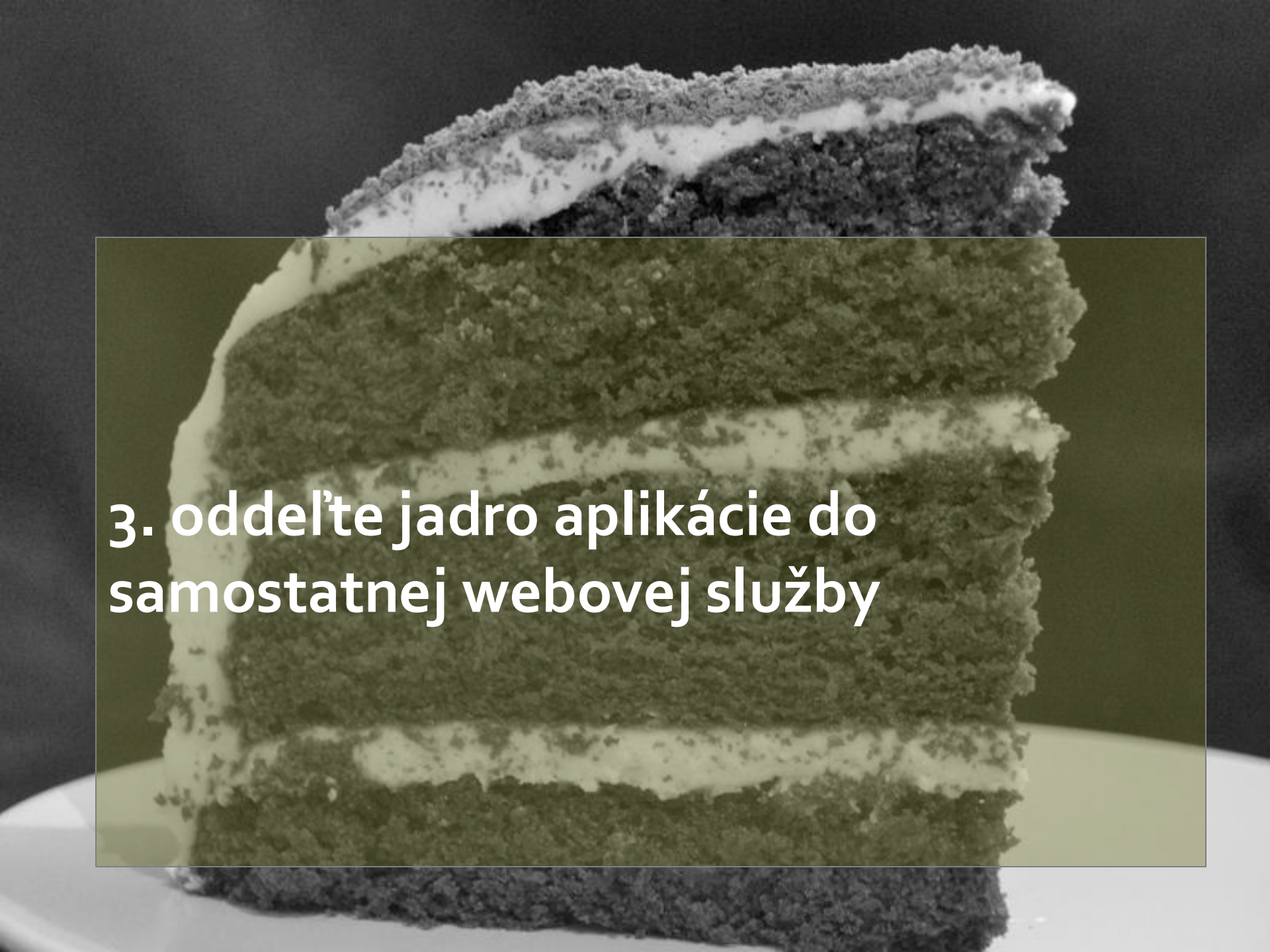

3-vrstvová ~~appka~~ architektúra

- GUI appka komunikuje s vaším business API
  - Business API validuje užívateľa a verifikuje všetky jeho akcie
- Prakticky každá viac-užívateľská appka používa túto architektúru
- Ľahšie portovateľné (web UI, mobily, ...)

3-vrstvová ~~appka~~ architektúra

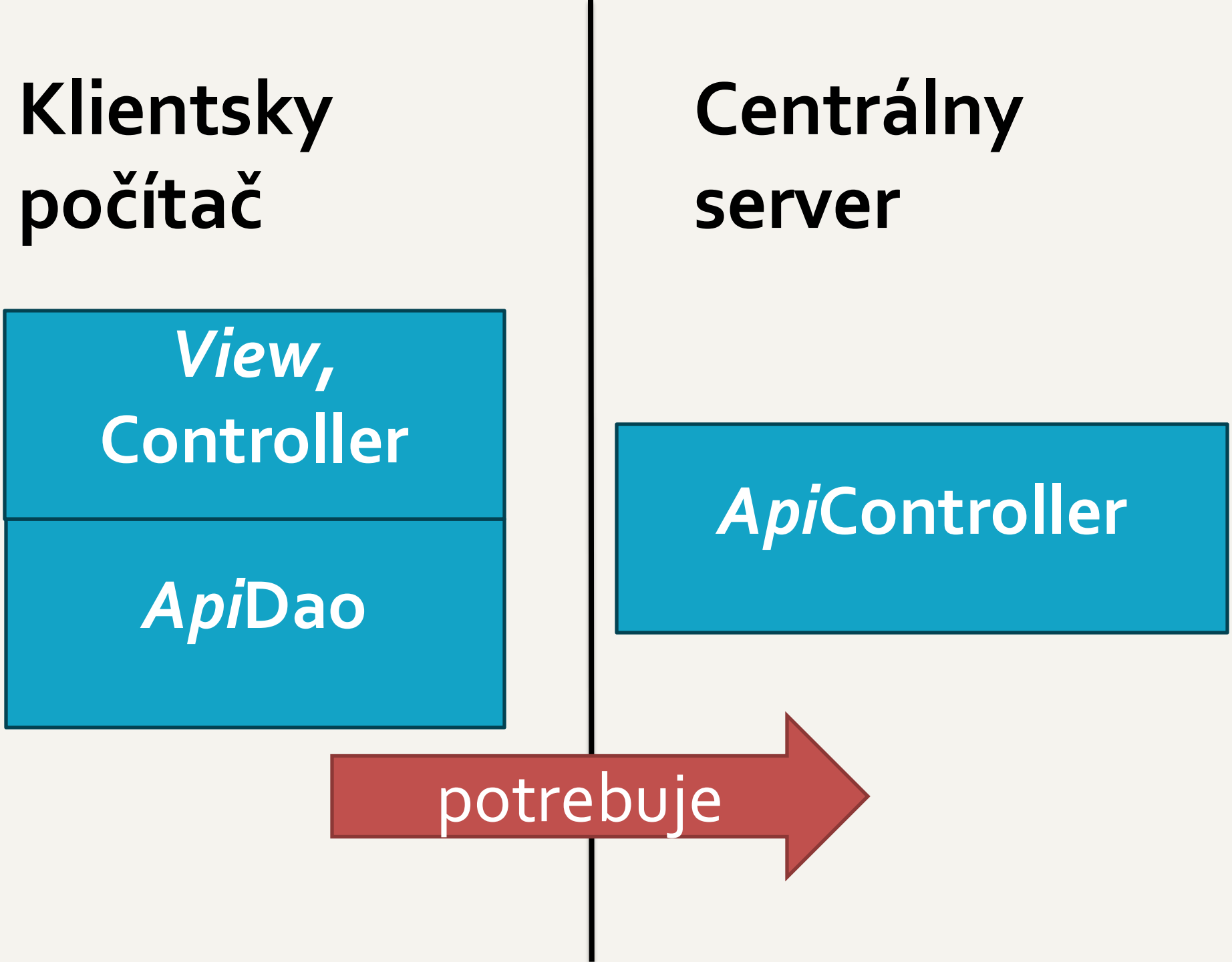
- Ťažšie hacknuteľná (ak ju robíte správne)
  - Všetky užívateľské akcie verifikuje a reálne vykoná business API na vašom serveri
  - GUI appku robíte "iba aby vyzerala pekne"
  - Všetko vaše know-how a dáta sú bezpečne na vašom serveri

3. oddeľte jadro aplikácie do samostatnej webovej služby

Komunikácia medzi programami po sieti

- GUI appka musí komunikovať s business API
- Potrebujeme nejaké User***Api*Dao** v GUI a nejaký User***Api*Controller** pre business API

Klientsky počítač
Centrálny server
View, Controller
ApiDao
ApiController
potrebuje

Komunikácia medzi programami po sieti

- Mnohé prístupy
  - od bezstavového volania vzdialených procedúr
  - cez implementáciu zložitejších aplikačných sieťových protokolov
  - až po výpočtové frameworky manažujúce distribúciu dát a výpočov
- Čím jednoduchšie, tým
  - ľahšie použiteľné
  - ľahšie implementovateľné
  - ľahšia multiplatformnosť

Cesta k jednoduchosti

- sieťovo prístupné API
  - z mobilnej aplikácie
  - z webovej aplikácie
  - z aplikácie operačného systému
  - z inej služby
- **REST** ~ webové API
  - „Representational State Transfer“
  - Roy Fielding, 2000, kapitola v PhD práci
  - využíva existujúci protokol HTTP po svojom
  - jednoduché správy

Filozofia RESTu

- Realizácia CRUD operácií pomocou HTTP príkazov nad kolekciou resource-ov
  - Create ~ POST, PUT
  - Read ~ GET
  - Update ~ PUT, PATCH
  - Delete ~ DELETE
- Resource
  - objekt sveta, najčastejšie entita
  - má identifikátor v tvare URI
    - http://paz1c.ics.upjs.sk/ucitelia/2

Filozofia RESTu

- Resource-y po sieti cestujú v tvare JSON

{“meno”: “Jano Pokojný”, “vek”: 32, “deti”: [“Janko”, “Marienka”]}

  - legálny JavaScriptový kód
  - parsery/writery v každom jazyku
- stavy ok/chyby/výnimky prichádzajú zo servera cez stavové kódy

200= OK, 404 = Not Found, 201 = Created,…

- filtrovania/triedenia cez request parametre

http://paz1c.ics.upjs.sk/ucitelia?minimalnyVek=35

REST v praxi

- REST API možno jednoducho zverejniť
- nejedna služba má REST API
  - Facebook, Twitter, Instagram, Claude, ChatGPT,
- štandardný spôsob

Poďme REST

- Doplňme si do pom.xml

```
<parent>
    <groupId>org.springframework.boot</groupId>
    <artifactId>spring-boot-starter-parent</artifactId>
    <version>VERZIA</version>
 </parent>
 <dependencies>
    <dependency>
       <groupId>org.springframework.boot</groupId>
       <artifactId>spring-boot-starter-web</artifactId>
    </dependency>
 </dependencies>
```

main metóda pre Spring Boot

- Pohľadá v triedach, čo má zverejniť
- Spustí webový Servlet kontajner Tomcat

```
@SpringBootApplication
public class RestApplication {
   public static void main(String[] args) {
      SpringApplication.run(RestApplication.class, args);
   }
}
```

@RestController

- Controller je trieda, ktorá obsahuje zverejnené metódy
- Je oanotovaná s @RestController
- Zverejnené metódy sú oanotované s @GetMapping(časť_url_za_doménou)

```
@GetMapping("/users")
  public List<User> getAllUsers() {
     ...
  }
```

Získanie hodnoty z URL

http://localhost:8080/users/id/1

- Všetko medzi dvoma lomkami, alebo od poslednej lomky do konca môžem vytiahnuť do premennej

```
@GetMapping("/users/id/{id}")
  public User getUserById(@PathVariable long id) {
     ...
  }
```

Vytvorenie usera

Dobré REST API pre POST vracia status **201** namiesto štandardného 200

```
@PostMapping(value = "/users")
@ResponseStatus(HttpStatus.CREATED)
public void create(@RequestBody User user) {
        userDao.create(user);
}
```

Posielame dáta do Restu

- HTTP príkaz sa zmení z GET na POST
- V tele požiadavky posielame dáta vo formáte Json, ktoré chceme spracovať
- Použijeme @PostMapping

```
@PostMapping(value = "/users",
                        method = RequestMethod.POST)
public void add(@RequestBody User user) {
  /*spracujeme objekt user*/
}
```

O preklad z JSONu sa postará knižnica Jackson

Analogicky spravíme update a delete

```
@PutMapping("/users")
public void update(@RequestBody User user) { .. }
```

```
@DeleteMapping("/users/id/{id}")
public void delete(@PathVariable Long id) { .. }
```

Nepovinné parametre

- v URL za ? napr.
  - http://localhost:8080/users?count=10&start=5

```
@GetMapping("/users")
public ResponseEntity<List<User>> getUsers(
      @RequestParam(value = "count", required = false) Optional<Long> count,
      @RequestParam(value = "start", required = false) Optional<Long> start) {
  …
 if (count.isPresent()) {
   resultCount = count.get();
  }
 …
}
```

Vyhadzujeme vlastné výnimky

```
@GetMapping("/users/{id}")
  public User getUserById(@PathVariable int id) {
     User user = userDao.findById(id);
     if (user == null) {
        throw new NotFoundException();
     }
     return user;
  }
```

```
@ResponseStatus(HttpStatus.NOT_FOUND)
public class NotFoundException  extends Exception {}
```

ResponseEntity = dáta + HTTP status

- Alternatíva k vyhadzovaniu výnimiek v controlleri
- Vieme takto riešiť ľubobovoľnú výnimku
- Dobré REST API správne používa HTTP statusy
  - 200 – OK
  - 400 – BAD REQUEST
  - 404 – NOT FOUND
- https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/HTTP/Status

```
@GetMapping("/users/{id}")
 public ResponseEntity<User> getUserById(
                                                @PathVariable int id) {
   User user = userDao.findById(id);
   if (user == null) {
         return new ResponseEntity<>(HttpStatus.NOT_FOUND);
   }
   return ResponseEntity<>(user, HttpStatus.OK);
 }
```

Mapovač výnimiek na zmysluplné odpovede

- Anotácia @ControllerAdvice anotuje triedu, v ktorej budú spoločné odchytávače výnimiek (+iné mapovačky) pre všetky konroléry
- Vieme jednotným spôsobom riešiť naše výnimky (NotFoundException) aj existujúce výnimky (IllegalArgumentException)
- Metóda, ktorá mapuje výnimku na HTTP odpoveď je anotovaná cez @ExceptionHandler(TriedaVýnimky.class)
- Exception handler okrem čísla HTTP stavu môže posielať aj telo odpovede

Trieda pre telo chybovej odpovede

- Môžeme si sami štandardizovať všetky chybové hlášky
- Klienti dostanú JSON z ktorého ľahko (vždy rovnako) extrahujú čo je problém

```
public record ApiError(int status, String errorMessage) {
}
```

Príklad mapovača výnimiek

```
@ControllerAdvice
public class RestControllerAdvice {

   @ExceptionHandler(BadRequestException.class)
   @ResponseStatus(HttpStatus.BAD_REQUEST)
   @ResponseBody
   public ApiError
      handleBadRequest(BadRequestException e) {
         return new
            ApiError(HttpStatus.BAD_REQUEST.value(),
                  e.getMessage());
   }
…
}
```

Ako teda mapovať výnimky na HTTP status?

- Ukázali sme si 3 spôsoby
  - @ResponseStatus
    - najjednoduchšie
    - nad vlastnou výnimkou
    - nevieme takto riešiť cudzie výnimky
    - Nič nehovoriaca chybová hláška
  - ResponseEntity<T>
    - priamo v RestController-i
    - najlepšia kontrola
    - vieme riešiť naše aj cudzie výnimky
  - @ControllerAdvice
    - odpraceme mapovanie bokom
    - vieme riešiť naše aj cudzie výnimky
- V reálnych projektoch uvidíte všetky 3 spôsoby naraz a ešte viac

Otázky?